

Izložbeni i edukacijsko- informatijski projekti Knjižnice Tehničkoga muzeja u Zagrebu – *Vizionarstvo u tehnicima* i *EdukaEnergiana*

Kristina Kalanj

Tehnički muzej, Zagreb
kristina.kalanj@tehnicki-muzej.hr

Uvod

Knjižnica Tehničkoga muzeja u Zagrebu javnosti je za 2013. godinu predstavila svoja dva nova projekta. U sklopu manifestacije Festival znanosti¹ u Tehničkomu muzeju otvorena je izložba *Vizionarstvo u tehnicima – izložba knjiga iz fonda Knjižnice Tehničkoga muzeja* kojom je predstavljena tehnička literatura koja kronološki svjedoči i opisuje najznačajnija dostignuća i izume s raznovrsnih područja tehnike i znanosti, obrta i industrije.

Drugi ostvareni projekt naziva *EdukaEnergiana* korisnička je edukacijsko-informatijska zona Knjižnice o obnovljivim izvorima energije i energetske učinkovitosti, otvorena u prostoru novog odjela stalnog postava Tehničkoga muzeja i infocentra *Obnovljivi izvori i energetska učinkovitost*. Novi odjel i

1 Festival znanosti manifestacija je pod visokim pokroviteljstvom Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta RH koja se u Hrvatskoj kontinuirano organizira od 2003. godine. Namijenjena je učenicima, studentima i ostalim građanima s ciljem da im se približi znanost kao osnovni pokretač tehnološkog napretka kroz informiranje o aktivnostima i rezultatima na području znanosti, poboljšavanje javne percepcije znanstvenika te motiviranje mladih ljudi za istraživanje i stjecanje novih znanja. Opsežnim se programom (radionice, predavanja, predstavljanja, izložbe, projekcije filmova, predstave, znanstveni kafići, tribine i sl.) predstavljaju i populariziraju dostignuća iz raznih znanstvenih disciplina. Jedanaesti po redu Festival znanosti istodobno se održao u jedanaest hrvatskih gradova. Organizatori za grad Zagreb bili su Sveučilište u Zagrebu, British Council i Tehnički muzej. Više na mrežnoj adresi: www.festivalznanosti.hr.

EdukaEnergiana predstavljani su unutar programa 4. Zagrebačkog energetskeg tjedna.²

Knjižnica Tehničkoga muzeja realizacijom navedenih projekata uvodi nove oblike aktivnosti za korisnike u cilju izučavanja tehničke baštine, informiranja i obrazovanja. Isto tako, nastavlja svoj rad na prikupljanju, istraživanju i obradi pisane tehničke baštine i građe čuvane u svom fondu te pridonosi daljnjem razvoju modela svoga predstavljanja javnosti.

Izložbeni projekti Knjižnice Tehničkoga muzeja

Tehnički je muzej tijekom posljednjih deset godina usvojio praksu prezentiranja pisane tehničke baštine javnosti i ciljanim skupinama korisnika putem raznovrsnih projekata i povremenih izložbi građe iz fonda muzejske knjižnice. Izložbama su javnosti predstavljene pojedine jedinice knjižne građe, kao i cijele zbirke koje svjedoče o povijesnom razvoju raznovrsnih grana tehnike i znanosti, obrta, industrije i izumiteljstva.³

Izložbe knjiga iz fonda Knjižnice Tehničkoga muzeja (2006.–2012.):

- ◆ Nikola Tesla – iz fonda knjižnice Tehničkoga muzeja⁴
- ◆ Oton Kučera – znanstvenik, popularizator prirodoslovlja i tehnike⁵
- ◆ Aqua mobilis – izložba knjiga o primjeni vode u tehnici⁶
- ◆ Machinae novae – tehnički zapisi u ogledalu vremena⁷
- ◆ Ipak se (o)kreće! – povijest astronomskih otkrića⁸

2 4. Zagrebački energetskeg tjedan, Zagreb, 13. – 18. svibnja 2013.; organizator: Grad Zagreb – Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj, u suradnji s Regionalnom energetskeg agencijom Sjeverozapadne Hrvatske, pod pokroviteljstvom gradonačelnika Grada Zagreba, gospodina Milana Bandića.

3 Kalanj, Kristina. Tehnička knjiga u muzejskeg kontekstu : oblici prezentacije tehničke baštine kroz knjižni fond Tehničkoga muzeja u Zagrebu. // Muzeologija 48/49 (2011/2012), str. 166-175.

4 Autor izložbe i likovni postav: Kristina Kalanj.

5 Isto.

6 Isto.

7 Isto.

8 Isto.

- ◆ Ruđer Bošković – portret znanstvenika [izložba Tehničkoga muzeja]⁹
- ◆ Deset tehnika na papiru – izložba knjiga iz fonda Knjižnice Tehničkoga muzeja.¹⁰

Vizionarstvo u tehnici – izložba knjiga iz fonda Knjižnice Tehničkoga muzeja

U sklopu nacionalne manifestacije 11. Festivala znanosti (22.–27. travnja 2013.), u Tehničkome muzeju postavljena je izložba *Vizionarstvo u tehnici – izložba knjiga iz fonda Knjižnice Tehničkoga muzeja* (Slika 1.). Izložbom su javnosti predstavljene jedinice bibliotečne građe iz fonda Knjižnice Tehničkoga muzeja koje su kronološki prikazale najistaknutije izume na području razvoja tehnike. Monografijama, časopisima, priručnicima i katalogima nastalim od 19. stoljeća do danas prezentirana je tehnička literatura koja bilježi i opisuje razvoj najvažnijih dostignuća iz raznovrsnih područja tehnike i znanosti, obrta i industrije. Osam istaknutih područja predstavljenih na izložbi oblikovalo je osam zasebnih cjelina izložbe koje su uključile: ljepotu izumiteljstva iz doba renesanse, vizionarsko izumiteljstvo u Hrvatskoj, strojarstvo, elektrotehniku, komunikacijsku tehniku, tehniku letenja, svemirsku tehnologiju te računalnu tehniku uz robotiku i umjetnu inteligenciju. Svaka od navedenih cjelina predstavljena je publikacijama koje su dokumentirale najvažnije izume i izumitelje pojedinoga tehničkog područja i srodne vizionarske misli o oblikovanju tehničkog objekta u odnosu na prirodu njegove uporabe i značenje za napredak društva.

Izložbeni projekt oblikovan je i predstavljen javnosti i korisnicima u svrhu promocije i izučavanja tehnike, znanosti i pisane tehničke baštine, kao i s ciljem promoviranja čitanja i učenja te promoviranja same Knjižnice Tehničkoga muzeja i njezinih usluga.

9 Autor izložbe: Ivan Halić; koautorica izložbe: Kristina Kalanj; stručni suradnik: prof. dr. sc. Stipe Kutleša; likovni postav, izrada biste R. Boškovića i replike kupole bazilike Sv. Petra u Rimu: akademski kipar Stjepan Divković.

10 Autor izložbe i likovni postav: Kristina Kalanj.

Slika 1. Vizionarstvo u tehnici – izložba knjiga iz fonda Knjižnice Tehničkoga muzeja, detalji izložbe. Fotografija: Ivan Halić

*EdukaEnergiana – korisnički edukacijsko-informacijski prostor Knjižnice Tehničkoga muzeja u novom odjelu i infocentru Tehničkoga muzeja *Obnovljivi izvori i energetska učinkovitost**

Tehnički muzej u Zagrebu već je od svog otvaranja za javnost 1963. u osnovnom konceptu svoje uloge klasičnog muzeja tehnike, ali i znanstvenog središta, primarno značenje davao obrazovnoj ulozi.¹¹ Muzej je sagledan kao koncentracijska i eksperimentalna osnova za stručnu i tehničku nastavu na svim razinama uz primjenu suvremenih metoda prezentacije građe u cilju razvoja tehničkog znanja i širenja znanstvenih spoznaja.¹² Muzeji, knjižnice i arhivi ključni su za poticanje cjeloživotnog obrazovanja pojedinaca.¹³

U osmišljavanju i usvajanju novih programskih i obrazovnih sadržaja Tehnički muzej krenuo je u izvedbu novog odjela stalnog postava i informacijsko-edukacijskog centra *Obnovljivi izvori i energetska učinkovitost*.¹⁴

11 Fulanović, Davor ; Božica Škulj. Značenje obrazovne djelatnosti u zagrebačkom Tehničkom muzeju. // 6. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji / ur. Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003. Str. 189-200.

12 Mirković, Miroslav. Tehnički muzej Zagreb : prošlost – sadašnjost – budućnost. // Razvitak i dostignuća tehničkih područja u Hrvatskoj / ur. Vladimir Muljević. Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, 1994. Str. 301-323.

13 Innocent, Natasha. How museums, libraries and archives contribute to lifelong learning : Inquiry into the future for lifelong learning, sector paper 10. Leicester : National Institute of Adult Continuing Education, 2009. [citirano: 2013-02-08]. Dostupno na: http://shop.niace.org.uk/media/catalog/product/f/i/file_3_25.pdf

14 Odjel i infocentar *Obnovljivi izvori i energetska učinkovitost*. Nositelj projekta: Tehnički muzej; partneri: Energetski institut Hrvoje Požar, Zagreb i Regionalna energetska agencija Sjeverozapadne

Knjižnica Tehničkoga muzeja prvi se put uključila u ostvarivanje edukacijsko-informacijske uloge unutar samog muzejskog stalnog postava, a taj doprinos realizirao se integracijom knjižnične korisničke zone nazvane *EdukaEnergiana* unutar posebno dizajnirana prostora za prezentacije, predavanja i radionice u sklopu novog odjela (Slika 2.). Projekt *EdukaEnergiana* služit će uvođenju novih aktivnosti za korisnike u svrhu izučavanja tehničke baštine, informiranja, obrazovanja i podizanja razine svijesti o energiji i okolišu u vezi s održivim razvojem.

Slika 2. *EdukaEnergiana* – korisnički edukacijsko-informacijski prostor Knjižnice Tehničkog muzeja u novom muzejskom odjelu i infocentru *Obnovljivi izvori i energetska učinkovitost*. Fotografija: Zvonimir Ambruš

U prostoru *EdukaEnergiane* izložena je knjižnična građa o povijesti uporabe energije i Zbirka stručne i znanstveno-popularne literature o obnovljivim izvorima energije i energetske učinkovitosti. Navedena zbirka namjenski je prikupljena tijekom projekta, broji više stotina jedinica monografske, periodičke i referentne građe prilagođene različitim profilima korisnika, a njezina je namjena aktivno korištenje u novooblikovanim edukacijskim, stručnim i znanstveno-popularnim programima koji će se ostvarivati unutar prostora novoga odjela: stručna vodstva, igraonice, radionice, prezentacije i predavanja.

Izgradnja Zbirke temeljena je u najvećoj mjeri na kupnji, otkupu¹⁵ i darovanju. Iznimno vrijedan skup publikacija priskrbljen je putem donacija struč-

Hrvatske, Zagreb; voditelj projekta: Davor Fulanović; autori: dr. sc. Julije Domac, Davor Fulanović; dizajn postava: Toni Borković; likovno rješenje i grafička priprema: Dejan Dragosavac Ruta; recenzent: prof. dr. sc. Neven Duić.

15 Svi otkupi knjižnične građe za Zbirku stručne i znanstveno-popularne literature o obnovljivim izvorima energije i energetske učinkovitosti financirani su od strane Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport Grada Zagreba.

nih organizacija i ustanova: Energetski institut Hrvoje Požar (EIHP), Regionalna energetska agencija sjeverozapadne Hrvatske (REGEA), Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj Grada Zagreba, Program Ujedinjenih naroda za razvoj, Hrvatska (UNDP) i Društvo za oblikovanje održivog razvoja (DOOR). Uspostavljenom suradnjom omogućena je i daljnja podrška u izgradnji *EdukaEnergiane* te razvoju njezinih korisničkih programa.

Knjižnica Tehničkoga muzeja tim će projektom nastaviti sa svojim radom na prezentaciji i popularizaciji tehničke literature i promociji svojih usluga te proširiti polje rada na edukaciji korisnika novim programskim sadržajima u dinamičnoj i interaktivnoj zoni stalnoga muzejskog postava.

Zaključno

Knjižnica Tehničkoga muzeja realizacijom projekata *Vizionarstvo u tehnici* i *EdukaEnergiana* uvodi nove oblike aktivnosti za svoje korisnike u cilju informiranja, obrazovanja te izučavanja tehničke baštine. Isto tako, nastavlja svoj rad na prikupljanju, istraživanju i obradi pisane tehničke baštine i građe čuvane u svom fondu te pridonosi daljnjem razvoju modela svoje promocije u javnosti.

Od zadanih izložbenih i informacijsko-edukacijskih projekata očekuju se pozitivni rezultati na polju edukacije korisnika, kao i proširenja suradnje Knjižnice Tehničkoga muzeja na nove partnere i suradnike, čime će se neprekidno pridonositi povećanju broja korisnika i kvaliteti programa i usluga oblikovanih u svrhu promocije tehnike i znanosti, izučavanja tehničke baštine te informiranja i edukacije u sustavu cjeloživotnog obrazovanja.

Literatura

Fulanović, Davor ; Božica Škulj. Značenje obrazovne djelatnosti u zagrebačkom Tehničkom muzeju. // 6. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji / ur. Tinka Katić. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003. Str. 189-200.

Innocent, Natasha. How museums, libraries and archives contribute to lifelong learning : Inquiry into the future for lifelong learning, sector paper 10. Leicester :

National Institute of Adult Continuing Education, 2009. [citirano: 2013-02-08].
Dostupno na: http://shop.niace.org.uk/media/catalog/product/f/i/file_3_25.pdf

Kalanj, Kristina. Tehnička knjiga u muzejskom kontekstu : oblici prezentacije tehničke baštine kroz knjižni fond Tehničkoga muzeja u Zagrebu. // Muzeologija 48/49 (2011/2012), str. 166-175.

Mirković, Miroslav. Tehnički muzej Zagreb : prošlost – sadašnjost – budućnost. // Razvitak i dostignuća tehničkih područja u Hrvatskoj / ur. Vladimir Muljević. Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, 1994. Str. 301-323.